

VELDWIJK

GBA: blues, bravo, byebye

Alsof onze overheid de crisis heeft voorzien, is men bezig met een ingrijpende verbouwing van de *Nederlandsche* gegevenshuishouding. Men bouwt aan Basisregistraties, waarvan de Polisadministratie (PA) die nu in DB/M wordt beschreven er één is (of wordt). Achter mijn bureau hangt een poster met de ongeveer tien basisregistraties die tot nu toe zijn onderkend. Die registraties kun je in drie categorieën verdelen. Allereerst zijn daar systemen die nog in de realisatiefase of nog in de PowerPoint-fase zitten. In de ontwikkel- of uitrolfase vinden we de BAG (Adressen en Gebouwen) en het NHR (Handels-Register). Op de tekentafel liggen registraties voor niet ingezetenen (RNI) en twee geografische basisregistraties. In de tweede plaats zijn er basisregistraties die in wezen niets anders zijn dan het primaire systeem van een overheidsbedrijf, waarop een basisadministratielabel is geplakt. Voorbeelden zijn het Kentekenregister van de RDW en het Kadastersysteem van, inderdaad, het Kadaster. Deze twee categorieën basisregistraties zijn op een bepaalde manier 'gemakkelijk'. Systemen die nog niet bestaan zijn altijd mooi en bij systemen die het primaire proces van één enkel bedrijf ondersteunen is er altijd draagvlak en deskundigheid aanwezig. De derde, moeilijke, categorie is die van werkende systemen die geen dominante eigenaar hebben, maar door vele organisaties voor vele doeleinden worden gebruikt. In die categorie vinden we tot nu toe alleen de Gemeentelijke Bevolkingsadministratie (GBA) en de PA. Werkend aan dat laatste systeem ben ik die GBA hevig gaan respecteren.

Vóórdat ik betrokken raakte bij de bouw van de PA was mijn mening over de GBA uitgesproken negatief. De bouw begin jaren negentig was het eerste ICT-drama waarbij de term 'Parlementaire Enquête' viel. Het prijskaartje was meen ik 500 miljoen gulden, een bedrag dat toen nog indruk maakte. Heel gek was dat overigens niet, want het concept waarop de GBA was (en is) gebaseerd – *peer2peer* berichtuitwisseling tussen gemeenten – was onnodig complex en voor die tijd moeilijk haalbaar. Ondertussen realiseer ik me dat ook hier de parallellen tussen de GBA en de PA groot zijn. Ook met de PA is het bijna verkeerd afgelopen door een onnodig complex gegevenslogistiek concept en enorme technische uitdagingen in de vorm van Gigabyte XML-stromen en grootschalige gegevenscorruptie. Besef van overeenkomsten scheidt begrip.

Ik zou nu kunnen zeggen dat de GBA een piepklein gegevensbankje is met tamelijk statische gegevens, terwijl de Polisadministratie *ultragroot* en hyperdynamisch is, maar dat doe ik

niet. Nee, hoe langer ik erover nadenk, des te meer zie ik de GBA als voorbeeld voor hoe het verder moet met al die andere basisadministraties, inclusief de PA. Neem als voorbeeld de leveringen die vanuit de GBA gebeuren: dat zijn meestal mutatieverstrekingen. In de PA wereld hebben bijna alle leveringen betrekking op toestanden en dat is een teken van onvolwassenheid bij de afnemers. Iedere dag stromen er in de PA nog berichten binnen over 2006 en 2007 en die gegevens worden door veel gegevensafnemers nooit meer opgevraagd. In de rijpe wereld van de GBA is zo iets ondenkbaar en ik vrees dat het nog even gaat duren voor die les is geleerd door de afnemers van de PA. Een ander mooi voorbeeld van innovatief vermogen is het werken met afnemerindicaties. Ook hier gaat de PA noodgedwongen veel verder dan de GBA (zie DB/M 3-2009), maar over het concept hoefden we niet lang na te denken: dat is gewoon gepikt van GBA. Waar de GBA echter werkelijk zijn tijd vooruit is, is in de manier waarop afnemers worden bediend. De GBA doet niet aan *u-vraagt-wij-draaien* maar werkt op basis van standaard berichten – een soort SOA *avant la lettre* en binnen de wereld van de grote overheidsorganisaties nog steeds zeer ongebruikelijk. Bedenk daarbij dat het niet alleen gaat om simpele request/response gegevensverstrekingen van een paar Kilobytes maar ook om spontane leveringen van vele Megabytes aan persoonsgegevens. Niet slecht voor een systeem van bijna 20 jaar oud en eigenlijk de tijd nog steeds vooruit. Alle gedoe met SOA-toepassingen bij de overheid maskeert het feit dat er in bijna alle gevallen sprake is van maatwerkleveringen; schijnbaar heel klantgericht maar extreem inefficiënt. Als de overheid bij de opzet van haar suite van basisregistraties radicaal zou kiezen voor de GBA filosofie dan scheelt dat vermoedelijk per saldo fors in de ICT-uitgaven. Wederom: kijk naar de GBA! Met al die late waardering voor de GBA, komt natuurlijk de vraag op hoe het gaat met deze moeder aller basisregistraties. Welnu, ik lees dat het systeem ingrijpend gaat worden vernieuwd en dat daarvoor het eigentijdse maar toch enorme bedrag van 70 miljoen euro is uitgetrokken. Combineer dat bedrag met alle even trendy als onrijpe SOA-technologie en we zijn zomaar een paar jaar en een ICT-debacle verder. Reden temeer om nu het nog kan mijn bewondering uit te spreken voor alles wat er bij de GBA is bereikt.

Dat moeten al die andere basisregistraties nog maar nadoen.

René Veldwijk (rene.veldwijk@faapartners.com) is partner bij FAA Partners, een onderdeel van de Ockham Groep.